

Hej Slova-ni, na-ša reč slo-vanska ži-vo kli-je,
dokler na-še verno sr-ce za naš na-rod bi-je. Ži-vi, ži-vi,
duh slovanski, bo-di živ na ve-ke. Grom in pe- klo

V zveznem klubu za novo jugoslovansko himno z zaskrbljenostjo ugotavljamo, da so se v zadnjem času spet pojavili okrepljeni odpori proti družbeno verificiranim težnjam (razpisana je nov konkurz!), da bi Socialistična federativna republika Jugoslavija naposled le dobila novo himno.

Pri tem je najbolj vznemirljivo to, da posamična sredstva javnega obveščanja (nasedajo pa jim tudi odgovorni posamezniki) spretno lansirajo tezo, da imajo ti odpori proti novi himni »plebiscitarno podporo prebivalstva«. In celo če bi bilo to res: ali ne bi ta »podpora« govorila samo za to, da so subjektivne sile dolžne opraviti svojo avantgardno vlogo in se še bolj zavzeto lotiti te naloge. Včasih je treba plavati proti toku.

Nobenega dvoma namreč ni, da je nova himna, ki jo zahteva nova realnost in s katero že zelo zamujamo (s himno namreč, opomba redakcijske skupine), izraz naprednih družbenih hotenj. Dokazov za to nam ni treba ponavljati, dovolj naj bo znano dejstvo, da je stara himna kopija poljske (in to kopija himne iz časov, ko Poljska še ni bila socialistična!) in da ne odslkava podobe sedanje socialistične, samoupravne in nevrščene

Jugoslavije. Himna je nakakšna glasbena ustava – in zamislimo si, da ustava ne bi vsebovala vseh teh sestavin!

Sile, ki zagovarjajo staro himno, so torej na izrazito konservativnih in razvojno-zgodovinsko preseženih stališčih. In tudi osnovni argument **himbobraniteljev** je povsem neznanstvene narave. V bistvu temelji na sentimentih, kar ni daleč od mistike. Himnobranitelji namreč dokazujejo (kar je sicer dovolj znano, vendar se nam zdi potrebno, da to znova poudarimo), da je stara himna »ljudstvu« prirasla k srcu, da lahko samo z njo in ob njej sproščajo svoja patriotska čustva. To je demagoško gledanje: demagoško, nedialektično in nevizionarsko. S staro himno pojemo slavo preteklosti, minulemu, za to govori elementarna logika. Gre torej za znana prizadevanja različnih sil, ki si, skrivajoč se za napredno frazo, prizadevajo, da bi na najrazličnejše – tudi himnične – načine ohranili status quo. Gre za staro taktiko odvrčanja pozornosti od bistvenih stvari. S tem se ne moremo sprijazniti.

A tudi če bi se poskušali vživeti v njihovo logiko: mar ni jasno, da bo dedimo čez sto let ta osnovni argu-

ment himnobraniteljev popolnoma brezpredmeten, saj se bo takrat nova himna, za katero se vztrajamo zdaj, a s pogledom naprej, že popolnoma uveljavila. Himnobranitelje bo nujno povozil čas.

Vendar ne bi bili politični realisti (in današnji čas zahteva realizem!), če ne bi priznali, da utegne uveljavljanje nove himne sprva prinesiti nekaj težav in da bo potemtakem potrebno obdobje prilagajanja. Tega se v zveznem klubu za novo himno jasno zavedamo (in na tem mestu odločno zavračamo nesprijemljivo stališče zveze skupščine, češ da razpis konkurza za novo himno ni v središču njene pozornosti); zato smo za to prehodno obdobje pripravili nekaj (alternativnih) predlogov, da bi si nova himna utrla pot z manjšimi pretresi.

1. Prvih šest (osem) let bi bilo obdobje nekakšnega enoletnega mandata nove himne. Vsaka republika (morda tudi pokrajini, odvisno od razvoja dogodkov) bi izdelala svojo himno, ki bi eno leto veljala za zvezno (vrstile bi se lahko po abecednem redu, izključeni niso tudi drugi ključji).

2. Po tem 6 (8)-letnem obdobju bi šest oziroma osem republiških ali

pokrajinskih himen dali v računalniško obdelavo in iz teh 6 (8) delov po strogo znanstvenih kriterijih uglasbili in ubesedili dokončno verzijo nove himne, ki bi po dodatni verifikaciji ljudi s preverjenim političnim posluhom zanesljivo izražala vse značilnosti, hotenja in dosežke vseh delo Jugoslavije.

3. Ko bi tako dobili avtentično jugoslovansko himno, bi se začelo petletno obdobje, v katerem bi bili v veljavi obe himni hkrati, stara in nova. Ob vsaki ustrezni priložnosti bi zaigrali obe – prva tri leta najprej staro in nato novo, v zadnjih dveh letih tega obdobja pa bi se vrstni red zamenjal.

Prepričani smo, da bi bile po preteku tega prehodnega obdobja ustvarjene vse možnosti, da bi se nova himna resnično uveljavila.

Poleg naštetih bistvenih predlogov smo v razmislek pripravili še nekaj neobveznih modalitet:

● Po predvajanju nove himne bi si lahko državljanji nekaj časa še mrmrali staro himno.

● Razmisliti bi kazalo, ali bi lahko k avtentičnosti nove himne prispevalo tudi to, da pri računalniški sintezi ne bi upoštevali samo republiških oziroma pokrajinskih, ampak morebiti tudi občinske himne (v klubu so mnenja za zdaj deljena).

● Če bi šli v občinsko varianto, bi lahko himna teh družbenopolitičnih skupnosti (za republiške oziroma pokrajinske to zaradi dostojanstva države ne pride v poštev) pošiljali tudi na evrovizijsko popevko in tako morebiti, če bo sovražni pritisk v tujini popustil (Danielov uspeh morda že kaže na to), nekoliko okrepili našo devizno bilanco.

V imenu zveznega kluba za novo himno, poverjeništvu za redakcijo Teleksa, sestavil Janko Lorenč.

Čudne reči se dogajajo, ko se v deželo plazi revščina. Jedrska materinščina, čokoladna maškarada na stadionu JLA za dan mladosti, nova himna: trije forumi ponujajo v premislek tri brezumnosti. Po vrsti so ogorčeni razumniki, mladinci, borci. Staro in mlado pošilja časopisom pisma bralcev.

Izbiranje himne tjavendan je morebiti pionirsko dejanje v svetovni zgodovini. In prav pionirje bi morali najprej vprašati, kakšne »slavostne pesmi« si želijo. Kakor se te zadeve vlečejo pri nas, jo bodo prvič zapeli šele oni, ne pa generaciji očetov in dedov. Na pionirsko top lestvico himen bi se danes najbrž uvrstile telekandiatke:

● Jugoslavija (ker je spевна in ima preprosto, rodoljubno besedilo)

● Delam kot zamorc (ker kaže mladini, kaj jo čaka)

● Džuli (ker se da nanjo jodlati »Ju-u-goslavija«)

● Bandiera rossa (ker jo pojejo Pankrti).

Nove himne ne bodo izbirali pionirji. Izziv smo sprejeli odrasli. Naj-

prej se moramo pomeniti o tem: kaj neki je narobe z **melodijo** pesmi Hej, Slovani? Melodija je tista, ki stiska grlo, širi srce, obuja ponosne spomine. Lepa je, mogočna, nismo se je naučili en, dva, tri. Kaj zato, če je ljuba tudi Poljakom, če je njihova?

Druga reč je **besedilo**, ki ga povojne generacije slabo poznajo. Najbrž smo edina socialistična država, ki se v himni pridruša: »Grom in peklo, prazne vaše proti nam so steke.« Pustimo v nemar, da je v tej vrstici groba slovnična napaka (»vaše« namesto »vajine«). Kaj so »steke«? Gotovo nekaj »gromskega in peklenkega«. V Slovenskem pravopisu jih ni, Slovar slovenskega knjižnega jezika in Bezlajev Etimološki slovar slovenskega jezika še nista prišla do črke S.

Novo odkritje: v knjigi Prek sveta odmeva pesem (pesmarica za 4.–8. razred osnovne šole, zbral in uredil Miro Kokol, DZS 1982, str. 475) sta 3. in 4. vrstica himne drugačni, kot sta se ju učili generaciji očetov in dedov:

»Živi, živi, duh slovanski, živel ti boš večno.

Naj preti peklenko brezno, ti nas vodiš srečno!«

Namesto nerazumljivih »stek« se je vrnil v besedilo hrvatizem »preti« (po slovensko grozimo). Grom je izginil, zato pa se zdaj ne bojimo »peklenkega brezna«. Kaj še bo? »Črn hudic v peklenkem breznu«? Kdo in kdaj je odobril takšne popravke?

Nekatere menda moti že naslov himne. Temu in »breznu« in »stekam« se da mimogrede odpomoči. Če v začetku naredimo malo sile melodiji, v prvih treh vrsticah zamenjamo vsega štiri besede in znova napišemo vso četrto vrsto, nastane pesem, ob katero bi se ne smeli obregovati niti Neslovani niti ateisti:

»Jugoslovani, naša reč jugoslovanska živo klije, dokler naše zvesto srce za naš narod bije.

Živi, duh jugoslovanski, bodi živ na veke, mi gremo ponosno, složno, neustrašno čez vse zapreke.«

Med igranjem himne pojemo sa-

mo prvo kitico. V naslednjih bi lahko našli vse ustavne člene in zakon o združenem delu pa nasuli še prgišče stališč, sklepov in ukrepov. Ker glaslike ne dopuščajo vsakemu občanu, da bi zdržema pel več ur, naj bi za tako odgovorno nalogo pooblastili guslarje. Nemara bi mogli na ta račun odpreti nova delovna mesta z vsemi ustreznimi strokovnimi službami in sisi.

Ko bomo spravili z dnevnega reda himno, smemo upravičeno pričakovati nove predloge, kako spremeniti simbole naše državnosti. Morda bo komu prišlo na misel, da je treba v grbu narisati plamenice vseh občin, če že ne krajevnih skupnosti. In komu drugemu bo morebiti nadležno ime Jugoslavija. Bomo razpisali referendum za »Neuvrščeno samoupravno socialistično federativno republiko... po abecedi naštetih narodov in narodnosti«? Ali pa nam bodo vsiljevali ime »Juga«, ko se v deželo plazi revščina?